

УДК327.57:339.92](5-11/-12)(045)

І. Крупеня, асп.
Дипломатична академія України при МЗС України, Київ

ПЕРЕДУМОВИ ГАРАНТУВАННЯ МИРУ В КРАЇНАХ ПСА У СВІТЛІ НОВИХ ТЕОРЕТИЧНИХ КОНЦЕПЦІЙ

У статті розглядаються фактори гарантування миру в країнах ПСА у світлі нових теоретичних концепцій. Аналіз частоти конфліктів у період з 1950р. по 2001р. дає підстави вважати, що ефективність управління країнами АСЕАН безпекових питань в ПСА напряму залежить від економічних показників цих країн.

Ключові слова: АСЕАН, геоэкономика, геополітика, Південно-Східна Азія (ПСА), "капіталістична траєкторія", воєнізовані міждержавні суперечки, політика економічної лібералізації.

"Я б сказав всім потенційним агресорам земної кулі: Якщо ви хочете отримувати прибуток, якщо ви хочете, що б світ був ваш, не витрачайте енергію на даремні військові заходи, наслідуйте приклад Японії та Німеччини після II світової війни і будьте агресивні економічно"
Керівник Bank of America Л.Лендборє

У наш час найбільш масштабні трансформації глобальної міжнародної системи і світової геополітичної конфігурації спричиняються діями економічних факторів. Передусім це встановлення контролю з боку провідних ТНК світу за енергетичними ресурсами планети й нафтовим ринком, економічне піднесення в Китаї, Індії, Бразилії та інших країнах неоіндустріального й постіндустріального типу суспільної модернізації, розвиток східноазійського регіоналізму з подальшою його інституціалізацією тощо. Отже, використання природних і людських ресурсів світу набагато ефективніше забезпечується фінансово-економічними та інформаційно-комунікаційними засобами, ніж встановленням військово-політичного контролю за відповідними державами та територіями.

Зменшення міжнародно-політичної вагомості традиційних геополітичних факторів стає очевиднішим у зіставленні з роллю світової економіки, що зростає як у міжнародних відносинах узагалі, так і в структуроутворенні багатополісності зокрема. Економічні контури сучасного світу перестали збігатися з геополітичними, рівень впливу геополітичних факторів знижується, а економічних – зростає. Ці обставини кардинально відрізняють геополітику нового століття від геополітики всіх попередніх, що дозволяє зробити висновок про те, що на зміну геополітики приходить геоэкономика, яка стає рушійною силою глобального розвитку [1].

Звичайно, для розуміння основ геополітики слід враховувати кілька основних факторів, які дають основу для геостратегічного планування і прогнозування. У першу чергу політологи враховують глобалізаційні виклики ХХІ століття: тероризм, який із внутрішнього давно перетворився не просто у міжнародний, але й у так званий "мережевий", зброя масового ураження, діяльність наркоторговців, етнічну та релігійну злочинність, процеси масової міграції, локальні конфлікти, які виходять за межі однієї країни, поширюючи осередки нестабільності на цілі регіони. Будь-який вплив на соціально-економічну систему країни може призвести до краху глобальних політичної і економічної систем [2].

Увага до вивчення зазначених процесів та тенденцій частково приділялася вітчизняними та зарубіжними фахівцями. Зокрема, теоретичні аспекти трансформації глобальної міжнародної системи висвітлені в роботах С.О.Шергіна, К.Грищенка; розвиток регіональних відносин в ПСА у світлі нових теоретичних концепцій розглянено в роботах М.Комарницького; концепції колективної безпеки в ПСА описував у своїх роботах О.В.Коломієць, О.В.Шевчук.

Сара Ітон [3] та Річард Стаббс [4] зосереджували свою увагу, з одного боку, на дискусії між реалістами та неореалістами, а з іншого – досліджували конструктивістські підходи. Ці теоретики намагаються визначити основні відмінності "Чи АСЕАН – могутня структура?", а також окреслити чіткі та суттєві відмінності у їхніх інтерпретаціях ефективності/неефективності ролі АСЕАН на напрямку вирішення безпекових питань.

Гро Катсумата також застосовує конструктивістський підхід при оцінюванні стратегічної ролі Регіонального форуму АСЕАН. Він критикує реалістичний та неоліберальний підходи до розуміння причин утворення форуму і подає свою аргументацію зацікавленості членів АСЕАН у створенні системи співробітництва з питань безпеки в Південній Азії [5].

Особливої уваги заслуговує праця Chienwu (Alex) Hsueh "ASEAN and Southeast Asian peace: nation building, economic performance, and ASEAN's security management" опублікована в липні 2015р. в Оксфордському університеті. В роботі автор розглядає фактори, які обумовили державне будівництво та економічний розвиток країн ПСА після завершення Другої світової війни. Одночасно автор піднімає питання, який найбільш вагомий аргумент гарантує миру безпеку серед країн АСЕАН.

Подальший розгляд теми вимагає при цьому як узагальнення наявного наукового доробку, так і спеціальний розгляд окремих її вимірів для застосування елементів азійської матриці до вирішення аналогічних проблем в Україні.

Дослідження з питань гарантування регіональної безпеки в ПСА виділяють три точки зору: одні наголошують на успішному регулюванні безпекових питань АСЕАН, інші сумніваються в ефективності цієї регіональної організації, а треті дослідження стверджують, що це досягається за допомогою "траєкторії капіталістичний світ" [7]. В роботі "ASEAN and Southeast Asian peace: nation building, economic performance, and ASEAN's security management" автор спростовує аргументи на користь "траєкторії капіталістичний світ" і вибудовує власну теорію, стверджуючи що ефект умиротворення АСЕАН слід розуміти умовно, оскільки основну роль відіграють економічні показники країн ПСА. Протягом багатьох десятиліть державне будівництво та економічне зростання були основними цілями країн ПСА. Коли лідери не в змозі були підтримувати хороші економічні показники, вони, як правило, наголошували на проблемах державного будівництва, таким чином провокуючи територіальні суперечки, забезпечуючи легітимність правлячої коаліції та одночасно ставлячи

під загрозу врегулювання питань безпеки через механізми АСЕАН. Емпіричний аналіз розгортання збройних міждержавних конфліктів з 1950 р. по 2001 р. підтвердили аргументи Chienwu (Alex) Hsueh [6].

Країни ПСА притримувалися мирної міжнародної політики з моменту закінчення Другої світової війни. Хоча були деякі внутрішні конфлікти і міждержавні війни протягом 60-70-х рр. XX століття. Є думка серед академічного кола, що регіон ПСА в цілому був дуже мирним регіоном з моменту закінчення китайсько-в'єтнамської війни в 1979 році, а це в свою чергу свідчить про відсутність міждержавного насильства і досить низького рівня смертності. Тим не менш, незважаючи на це, вчені зробили загальні висновки, що регіон став спокійною гаванню і цей феномен мирного співіснування залишається загадкою. Основні теорії міжнародних відносин мають різні пояснення цього феномену, оскільки всі вони мають свої обмеження.

Наукова література розглядає принаймні три конкуруючі точки зору, які пояснюють, яким чином нинішня мирна ситуація може бути досягнута. По-перше, ліберальна теорія наголошує на мирний заспокійливий ефект демократії, взаємозалежності та допомозі міжурядових організацій [8,9]. По-друге, конструктивістська теорія світу підкреслює успішне врегулювання питань безпеки країнами АСЕАН, на основі спільних принципів ідентичності, інтересів, цінностей і норм, які є формуючими основами добре функціонуючого співтовариства безпеки в рамках процесу соціального будівництва [10,11,12]. По-третє, мир в країнах ПСА досягається шляхом "капіталістичної траєкторії" мирного співіснування, з моменту прийняття політики економічної лібералізації, що є передумовою економічного розвитку та сильним стримуючим фактором безконфліктного співіснування. Країни ПСА, які прийняли за основу політику економічної лібералізації, як правило, роблять все, щоб уникнути залучення у воєнізовані конфлікти один з одним, щоб досягти найбільш важливої мети – економічного розвитку. На думку Тана є декілька демократичних спільних факторів в регіоні: низький ступінь взаємозалежності між цими країнами і міждержавний конфлікт може статися між країнами членами АСЕАН лише із-за проблем на шляху "капіталістичної траєкторії", а це означає, що в ПСА мир підтримується ні ліберальною ні конструктивістською теорією врегулювання питань безпеки [7].

Пояснення миру в ПСА

на основі "капіталістичної траєкторії"

Наукові роботи вказують, що забезпечення "капіталістичної траєкторії" в державному будівництві і врегулювання питань безпеки країнами АСЕАН є найбільш важливими причинами із-за яких країни ПСА утримуються від участі у воєнізованих конфліктах.

Після дослідження воєнізованих міждержавних конфліктів серед всіх 10 країн ПСА Тан прийшов до висновку, що ні конструктивістська теорія, яка наголошує на врегулюванні конфліктів АСЕАН через консенсус, ні ліберальна теорія, яка вказує на заспокійливий вплив демократії і економічної залежності не можуть гарантувати мир в ПСА. Натомість, він стверджує, що розвиток національної економіки шляхом ліберальної "капіталістичної траєкторії" значно впливає на формування безпеки в ПСА, тому відмова хоча б одного із лідерів країн ПСА від траєкторії сприяння національному багатству може поставити під загрозу правлячий режим. Якщо лідери країн ПСА надають перевагу ліберальному капіталістичному підходу в напрямку економічного розвитку, успіх ліберального капіталістичного розвитку буде залежати від стабільної, відкритої та привабливої економіки і ринку, як наслідок, лідери країн ПСА будуть менш схильні діяти агресивно, оскільки це боляче відобразиться на капіталістичній стратегії розвитку держави.

На підтримку свого аргументу, Тан використовує емпіричні докази, щоб продемонструвати, що мир в ПСА у період з 1950 р. по 2000 р. не може бути пояснено лише демократією, економічною взаємозалежністю, або врегулювання кризових явищ через механізми АСЕАН. В таблицях 1,2 продемонстровано, що в ПСА демократичні чинники відігравали невелике значення, економічна взаємозалежність, як правило, на дуже низькому рівні, та існує ще 11 із 85 територіальних претензій між країнами членами АСЕАН (як показано в таблиці 3). Таким чином, Тан стверджує, що повинен бути ще один фактор, який гарантує мир в ПСА. Цим фактором на думку Тана є капіталістичний шлях розвитку, який гарантує для країн ПСА мир, якщо вони взяли на озброєння політику економічної лібералізації.

Однак після ретельного вивчення емпіричних доказів Тана, які наведені в таблиці 2, Chienwu (Alex) Hsueh знайшов два факти, які спростовують аргументи на користь "капіталістичної траєкторії" як такої, що може гарантувати мир в ПСА. По-перше, країни які прийняли між собою двосторонню політику економічної лібералізації не мають значного впливу на забезпечення миру в регіоні. Наступний спростований факт полягає в тому, чи прийняття політики економічної лібералізації стримує країну на застосування сили, на що прямо вказує капіталістична теорія миру. Chienwu (Alex) Hsueh порівнюючи таблиці воєнізованих міждержавних суперечок до і після прийняття країнами політики економічної лібералізації прийшов до висновку, що серед загального числа комбінацій десяти країн ПСА, лише 4 із 10 прийняли політику економічної лібералізації.

Таблиця 1. Воєнізовані міждержавні суперечки (ВМС) між країнами ПСА до і після прийняття спільної політики економічної лібералізації (СПЕЛ)

Двостороння політика економічної лібералізації	Рік прийняття	Кількість конфліктів перед прийняттям СПЕЛ	Кількість конфліктів після прийняття СПЕЛ
Таїланд-Малайзія	1963	0	0
Таїланд-Сінгапур	1965	0	0
Таїланд-Філіппіни	1989	0	0
Таїланд-Індонезія	1971	0	0
Малайзія-Сінгапур	1965	0	1 (1992р.)
Малайзія-Філіппіни	1989	5 (1968, 1979, 1980, 1985, 1988)	0
Малайзія-Індонезія	1971	3 (1963, 1964, 1965)	0
Сінгапур-Філіппіни	1989	0	0
Сінгапур-Індонезія	1971	0	0
Філіппіни-Індонезія	1989	0	0

Застереження: Серед 10 країн ПСА, 5 країн (Бруней, Камбоджа, Лаос, М'янма, В'єтнам), не прийняли політику економічної лібералізації в період з 1950р. по 2001 р.

Таблиця 2. Унікальні воєнізовані міждержавні суперечки (ВМС) країн ПСА, які прийняли політику економічної лібералізації в період 1950-2001 рр.

Країна	Загальна кількість ВМС в період з 1950 р. по 2001 р.	Рік прийняття політики економічної лібералізації	Кількість ВМС перед та після прийняття політики економічно лібералізації
Індонезія	4	1971	1/3
Малайзія	10	1963	0/10
Філіппіни	9	1989	7/2
Сінгапур	1	1965	0/1
Таїланд	51	1950	0/51

Крім того, серед 10 країн ПСА, які прийняли політику економічної лібералізації, лише 2 з них, а саме "Малайзія – Філіппіни" і "Малайзія – Індонезія" пережили воєнізовані міждержавні суперечки перш ніж обидві країни прийняли таку політику, а воєнізований конфлікт між Малайзією та Індонезією був вирішений задовго до того, як вони прийняли таку політику. Щоб бути більш конкретним, серед усіх країн ПСА у період з 1950 р. по 2001 р., з моменту прийняття політики економічної лібералізації, спостерігався лише 1 випадок, коли мав місце воєнізований міждержавний конфлікт, це між Малайзією та Сінгапуром у 1992 році.

Іншими словами, в той час як більшість країн, які прийняли спільну політику економічної лібералізації ніколи не мали жодних воєнізованих міждержавних суперечок або вирішили конфлікт перш ніж прийняти її, тому заспокійливий вплив "капіталістичної траєкторії" на безпеку регіону може бути переоцінено [6].

Роль АСЕАН на шляху гарантування миру

Серед наукових кіл відбуваються дискусії на предмет ефективності АСЕАН на шляху вирішення безпекових питань та чи ця регіональна організація має ефект умиротворення. Опоненти критикують організацію із-за слабкої інституціоналізації і нездатності у забезпеченні заходів з управління безпекових питань, в той час як прихильники наголошують на її важливості у розвитку соціалізації в регіоні, завдяки чому вирішуються конфліктні ситуації через консенсус. Як противники, так і прихильники можуть знайти емпіричні докази на підтримку своїх суперечливих тез: в той час як останні наводили дані на користь того, що АСЕАН стримувала конфлікти в регіоні з точки зору частоти конфліктів, числа загиблих в результаті бойових дій і припинення конфлікту [10,12], опоненти продемонстрували, що із-за невдалої координації воєнізований конфлікт мав місце між членами АСЕАН [13,14] і, що АСЕАН не має досить вагомого заспокійливого ефекту в регіоні [7]. Ці два суперечливі погляди припускають, що механізм АСЕАН на шляху управління безпекових питань іноді працює, але іноді не працює, тому для правильного розуміння АСЕАН потрібно дослідити це питання та з'ясувати передумови ефективності міждержавного узгодження та обмеження конфліктних ситуацій. Тому, щоб пояснити мир в ПСА, важливо з'ясувати фактори, які підживляють ефективність АСЕАН в області колективного управління безпеки.

Різні погляди в теорії міжнародних відносин по-різному пояснюють еволюцію і занижені можливості АСЕАН в стабілізації регіону в якості "міжнародного режиму". Реалісти притримуються думки, що переважання зовнішньої політики окремої країни скомпрометувало колективні дії АСЕАН з самого початку [15,16]. Тим не менш, реалістична теорія не пояснює, чому іноді окремі країни схильні діяти колективно, але в інших випадках у меншій мірі [10,11], особливо коли немає чіткої відносної динамічної потужності в регіоні, якщо АСЕАН є тільки відображенням політики влади, як стверджують реалісти [17,18].

Ліберали, які діють з позиції функціонального підходу передбачають, що процес інституціоналізації АСЕАН значно збільшився з моменту її заснування [19,20]. Тим не менш, ліберальні теорії не в змозі пояснити, чому ефект "поглиблення" не має місця в АСЕАН, як це ми бачимо на прикладі Європейського союзу[21]. Більше того, це впливає на ставлення вітчизняних коаліцій в кожній країні чи дотримуватися колективного рішення АСЕАН чи ні, а від так ліберали не в змозі відповісти на це питання [22,23].

Пояснення конструкторів про роль АСЕАН є найбільш прийнятним, так воно наголошує на унікальності концепту азійської "ідеальної сили" до якої належать ідентичність і суспільні ціннісні норми [10, 12, 13, 24, 25, 26]. Роблячи наголос на соціальне будівництво через консенсус на основі спільних інтересів, цінностей і норм, АСЕАН забезпечує регіональний мир шляхом побудови "співтовариства безпеки" [27,28], яке заохочує до мирного співіснування за допомогою соціалізації, а не санкцій або примусу.

Проте аргументи на користь "співтовариства безпеки" не дають нам ясні і послідовні відповіді на питання про наступні загадки АСЕАН: чому в старих членів АСЕАН, таких як Філіппіни і Таїланд, було більше бойових дій і смертей після того як вони приєдналися до АСЕАН, а в інших країнах ПСА конфлікти навпаки зменшились; чому Індонезія і Філіппіни пережили більше конфліктів після того як вони приєдналися до АСЕАН [29]; чому воєнізовані міждержавні суперечки мали місце між країнами АСЕАН [26]; чому, після 1996р. принцип невтручання у внутрішні справи країн АСЕАН не завжди спрацював[12]; чому фінансова криза 1997 року значною мірою скомпрометована керівництво АСЕАН[30]. Відповідаючи на ці питання Chienwu (Alex) Hsueh стверджував, що докази конструкторів в напрямку ефективності "співтовариства безпеки АСЕАН" не є ефективними, а умовними і управління безпекою залежить від інших факторів.

Chienwu (Alex) Hsueh відзначав, що стримуючим фактором конфліктності серед країн АСЕАН є економічні показники. З моменту отримання незалежності країнами ПСА від своїх колонізаторів після закінчення Другої світової війни, завдяки спеціальним історичним і соціально-економічним передумовам, **державне будівництво і економічне зростання було найбільш важливою ціллю їх лідерів і правлячих коаліцій.**

Коли лідери країн ПСА в змозі підтримувати хороші економічні показники, вони, таким чином, забезпечують свою легітимність та подальше політичне виживання. Одночасно, якщо лідери не в змозі підтримувати економічне зростання, багатообіцяюче майбутнє, вони вдаються до питань державного будівництва, щоб відвернути власну внутрішню аудиторію від проблем в середині країни і переформатовують увагу на агресивні зовнішні дії, такі як: претензії на право власності на спірну територію з сусідніми країнами або наголошують на пріоритетності певної етнічної групи, тим самим ставлячи під загрозу здатність АСЕАН в досягненні консенсусу, збільшуючи ймовірність конфлікту.

Чому державне будівництво та економічне зростання є найбільш важливою стурбованістю лідерів країн ПСА, але не інші питання? В таблиці №3 наведені умовні фактори, у яких знаходилися країни ПСА на момент отримання незалежності після Другої світової війни. Виділяють чотири унікальних передумови, які поясню-

ють, чому державне будівництво та економічне зростання є найбільш важливими цілями країн ПСА: **великий досвід колонізації, різноманітність внутрішніх етнічних груп, спрага після виходу з убогості, територіальні суперечки пов'язані з географічною передісторією.**

Таблиця 3

Країна ПСА	Країна колонізатор	Етнічні групи	Релігії	Рік отримання незалежності	ВВП на душу населення в період з 1950 р. по 2000 р.	Територіальні суперечки в межах регіону ПСА
Бруней	Великобританія, Японія	Малайці 65,7%; китайці 10,3%; корінне населення 3,4%; інші народності 20,6%	Офіційна релігія – іслам 78,8%; християнство 8,7%; буддизм 7,8%; інші корінні вірування 4,7	1984	17358,00\$ (в 1984 р.) 19022,00\$ (в 2000 р.)	Так, з Малайзією та В'єтнамом
Камбоджа	Франція, Японія	Камбоджійці 90%; в'єтнамці 5%; китайці 1%; інші 4%	Офіційна релігія – буддизм 96,9%; іслам 1,9%; християнство 0,4%; інші 0,8%	1953	1680,00\$ (в 1953 р.) 2042,00 (в 2000 р.)	Так, з Таїландом та В'єтнамом
Індонезія	Нідерланди, Японія	Яванці 40,1%; суданці 15,5%; малайці 3,7%; Batak 3,6%; Madurese 3%; Betawi 2,9%; Minangkabau 2,7%; Buginese 2,7%; Bantenese 2%; Banjarese 1,7%; Balinese 1,7%; Acehese 1,4%, Dayak 1,4%; Sasak 1,3%; китайці 1,2%; інші 15%	Офіційна релігія – іслам 87,2%; християнство 7%; Римокатолики 2,9%; індуїзм 1,7%; інші 0,9%	1945	936,00\$ (в 1950 р.) 3642,00\$ (в 2000 р.)	Так, з Малайзією та Філіппінами
Лаос	Франція, Японія	Лао 55%; Khmou 11%; Hmong 8%; інші народності (біля 100 етнічних меншин) 26%	Буддизм 67%; християнство 1,5%; інші релігії 31,5%	1954	1730,00\$ (в 1954) 1367,00\$ (в 2000)	Так, Таїландом
Малайзія	Португалія, Великобританія, Японія	Малайці 50,1%; китайці 22,6%; корінне населення 11,8%; індійці 6,7%; інші народності 0,7%, не громадяни 8,2%	Офіційна релігія – іслам 61,3%; буддизм 19,8%; християнство 9,2%; індуїзм 6,3%; конфуціанство та інші релігії	1957	1971,00\$ (в 1954 р.) 9919,00\$ (в 2000 р.)	Так, Сінгапуром, Індонезією, Філіппінами, В'єтнамом
М'янма	Великобританія, Японія	Burman 68%; Shan 9%; Karen 7%; Rakhine 4%; китайці 3%; індійці 2%; Mon 2%, інші 5%	Буддизм 89%, християнство 4%; іслам 4%; інші	1948	309,00\$ (в 1950 р.) 829,00\$ (в 2000 р.)	Так, з Таїландом
Філіппіни	Іспанія, США, Японія	Тагальці 28,1%; кебуанці 13,1%; Ilocano 9%; Bisaya/Binisaya 7,6%; Hiligaunon Ilonggo 7,5%; Bikol 6%; Waray 3,4%; інші 25,3%	Католицизм 82,9%; іслам 5%; інші	1946	1343,00\$ (в 1950 р.) 3425,00\$ (в 2000 р.)	Так, з Індонезією, Малайзією, В'єтнамом
Сінгапур	Великобританія, Японія	Китайці 74,2%; малайці 13,3%; індійці 9,2%; інші 3,3%	Буддизм 33,9%; іслам 14,3%; даосизм 11,3%; католицизм 7,1%; індуїзм 5,2%; інші християнські релігії 11%; інші релігії	1965	3086,00\$ (в 1965 р.) 27186,00\$ (в 2000 р.)	Так, з Малайзією

Закінчення табл. 3

Країна ПСА	Країна колонізатор	Етнічні групи	Релігії	Рік отримання незалежності	ВВП на душу населення в період з 1950 р. по 2000 р.	Територіальні суперечки в межах регіону ПСА
Таїланд	Не було офіційних колонізаторів, але здійснювався контроль із боку Великобританії, Франції та Японії	Тайці 95,9%; Бірманці 2%; інші 1,3%	Офіційна релігія – буддизм 93,6%; іслам 4,9%; християнство 1,2%; інші релігії 0,3%	1932	837,00\$ (в 1953 р.) 6857,00\$ (в 2000 р.)	Так, з Лаосом, Камбоджею, М'янмою
В'єтнам	Франція, Японія	В'єтнамці 85,7%; тайці 1,9%; Thai 1,8%; Muong 1,5%; Khmer 1,5%; Mong 1,2%; Nung 1,1%; інші 5,3%	Буддизм 9,3%; католицизм 6,7%; Ноа Нео 1,5%; Сао Даї 1,1%, протестанти 0,5%, мусульмани 0,1%, інші не визначені 80,8%	1945	1162,00\$ (в 1954 р.) 1812,00\$ (в 2000 р.) – в Північному В'єтнамі; 814,00\$ (в 1954 р.) 988,00\$ (в 1975 р.) – в Південному В'єтнамі	Так, з Малайзією, Філіппінами, Камбоджею

З моменту отримання незалежності після Другої світової війни в країнах ПСА ці чотири передумови були основою для внутрішньої коаліції, на яких будувалася політика державного будівництва та економічного розвитку. Враховуючи, що більшість країн ПСА є неконсолідованими демократіями, що означає, що легітимність правлячої коаліції багато в чому залежала від того, чи зможуть вони вирішити свої внутрішні проблеми, що є важливою необхідністю для лідерів країн ПСА, щоб реалізувати вище названі дві цілі, а відтак вижити політично.

На відміну від інших регіонів світу, майже всі країни ПСА були колонізовані європейцями в 19 столітті, за виключенням Таїланду. Тим не менш, хоча номінально Таїланд був незалежною країною в той час, але насправді він був штучно створеною буферною зоною під контролем англійців (зі сторони Індії) та французів (зі сторони Індокитаї). Будучи довгий час колонізованими західними імперіалістичними державами, а потім окупованими Японією під час Другої світової війни, населення ПСА було нерівномірно розділено по етнічній приналежності, проживало в злиднях і жадало власної етнічної автономії. Крім того, різноманітність внутрішніх етнічних груп помножене на велику кількість різних релігій ускладнювало зусилля уряду цих країн в напрямку державного будівництва та ідентичності. Західні колонізатори і Японія обрали певні етнічні групи і призначили їх лідерами своїх маріонеткових режимів, з метою полегшення їх панування в цих країнах, а це в свою чергу додатково посилювало ворожість між правлячими етнічними групами і тими над ким вони управляли. Поряд з цим, правлячі етнічні групи скориставшись своєю владою, експропріювали багатства країни, що зробило суспільство ще більш нерівномірним і розшарованим.

Як ми бачимо в таблиці №3, у 1950-ті роки, коли більшість країн стали незалежними, ВВП на душу населення становило менше 2000 \$, в той час як ВВП у США на душу населення становив 10000\$. Крім того, той факт, що статки були сконцентровані серед правлячих груп, додатково нагнітало ситуацію. Як наслідок, у момент отримання незалежності від західних і японських колонізаторів країни ПСА зіткнулися із величезними труднощами державного будівництва та убогістю.

Враховуючи ці умови, єдиним виходом для лідерів країн ПСА для стабілізації правлячої коаліції було домогтися росту економічних показників. Тільки таким чином лідери могли поліпшити віру в них серед різних вітчизняних етнічних груп у їх недемократичних політичних режимах. Якщо лідери не були в змозі зробити це, то їх управління країною незабаром могло опинитися в небезпеці. Хорошим прикладом є фінансова криза 1997 року, яка призвела до швидкої зміни уряду та про-

веденню реформ в багатьох тривалих недемократичних режимах країн ПСА.

У Таїланді об'єднаний уряд було замінено Демократичної партією і також прийнята нова Конституція в тому ж році, що віщувало серію переворотів, які тривають донині; в Індонезії уряд Сухарто, який був при владі протягом 32 років, повалили після заворушень в травні 1998р., в яких більш ніж тисяча китайських індонезійців були вбиті, тому що корінні індонезійці вважали, що вони забрали в них велику частину національного багатства; в Малайзії, Прем'єр-міністр Махатхир Мохамад, який керував країною протягом 17 років, розпочав боротьбу за владу з його заступником і Міністром фінансів Анваром Ібрагімом, щоб залишитися при владі. У країнах ПСА, де "крихіткі" політичні режими все ще перебувають у пошуках рівноваги, економічний спад примушує лідерів шукати вихід з кризи легітимності. Ще одна група передумов, яка впливає на розрахунки лідерів країн ПСА, це коли спад економіки супроводжується внутрішніми етнічними конфліктами і міждержавними територіальними суперечками. Погані економічні показники дають лідерам більше стимулів вдаватися до провокацій внутрішніх та міжнародних спорів з метою підтримки їх правлячої легітимності.

Тому, Chienwu (Alex) Hsueh вважав, що для розуміння ефективності управління безпекових питань в регіоні ПСА, потрібно брати до уваги державне будівництво та економічні показники, що є найважливішою метою урядів цих країн. Тобто, ефективність управління безпекових питань в країнах АСЕАН обумовлюється балансом між цими двома факторами.

Коли лідери здатні підтримувати зростання власних економік, то вони готові діяти в рамках АСЕАН досягаючи консенсус з різних питань; але, якщо лідери не в змозі підтримувати зростання економічних показників, внутрішній тиск від власних правлячих коаліцій і їх політичних конкурентів дає їм сильний стимул вдаватися до питань державного будівництва для підтримки правлячої легітимності, а відтак ставиться від загрозу шляху АСЕАН в напрямку досягнення консенсусу.

Вище зазначені аргументи, дають підстави для Chienwu (Alex) Hsueh підтвердити свою гіпотезу: ефективність управління країнами АСЕАН безпекових питань в ПСА напрямку залежить від економічних показників цих країн [6].

Мета даного дослідження була спрямована на вирішення дискусій про те, що є основою для забезпечення миру в ПСА. В наукових колах існує три основні конкуруючі думки. Ліберальна теорія гарантування миру не є головною причиною забезпечення миру в регіоні, враховуючи низьку ступінь взаємозалежності між країнами та низький ступінь демократії. Більшість вчених вказу-

ють на успіх АСЕАН в управлінні безпекових питань та спільну ідентичність країн, які є ключем стабільності в регіоні. Однак, емпіричні дані показують, що однозначної спільності серед країн членів АСЕАН по спірних питаннях немає. Нарешті, аргументи Тана на користь "капіталістичної траєкторії" не дають нам однозначних доказів гарантування та розуміння природи регіонального миру, та відповідно немає однозначних доказів того, що якщо країни затвердили політику економічної лібералізації, то вони не були схильні до конфлікту. Chienwu (Alex) Hsueh переглянувши наукові матеріали своїх попередників, стверджував що для правильного розуміння країн АСЕАН ми повинні враховувати характерні особливості цих країн. Беручи до уваги специфічні історичні та соціально-економічні передумови, які спонукали лідерів цих країн робити наголос на державному будівництві та економічному розвитку, відповідно управління безпекових питань в ПСА на пряму залежить від економічних показників країн цього регіону.

Список використаних джерел

1. Шергін С.О. Політологія міжнародних відносин: навч. посіб. / С.О.Шергін. – К.: Дипломатична академія України при МЗС України, 2013. – 141 с.
2. Реструктуризація глобального простору: історичні імперативи та виклики: зб. Тез доповідей (24 квітня 2014 року, м. Київ) за заг. ред. М.А.Кулініча, Н.О.Татаренко, В.Г.Ціватого. – К.:ДАУ при МЗС України, 2014. – 3с.
3. Eaton, Sarah. Is ASEAN powerful? Neo-realist versus constructivist approaches to power in Southeast Asia // The Pacific Review, 2006. Vol. 19(2). P. 135–155.
4. Stubbs, Richard. ASEAN Plus Three: Emerging East Asian Regionalism? // Asian Survey, 2002. Vol. XLII. No 3. P. 441–448.
5. Katsumata, Hiro. Correspondence: ASEAN, Regional Integration, and State Sovereignty // International Security, 2008. Vol. 33(2). P. 182–188.
6. Chienwu (Alex) Hsueh ASEAN and Southeast Asian peace: nation building, economic performance, and ASEAN's security management [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://irap.oxfordjournals.org/> at RMIT University Library on July 6, 2015.
7. Tang C.M. Southeast Asian peace revisited: a capitalist trajectory// International Relations of the Asia-Pacific, 2012 12(3), P.389–417.
8. Oneal, J.R. and Russett, B. The kantian peace: the pacific benefits of democracy, interdependence, and international organizations 1885-1992//World Politics, 1999. – 52(1), P.1–37.
9. Goldsmith B.E. A liberal peace in Asia?// Journal of Peace Research, 2007. – 44(1), P.5–27.

10. Acharya, A. (2001) Constructing a Security Community in Southeast Asia: ASEAN and the Problem of Regional Order. London; New York: Routledge, 2001.
11. Acharya, A. (2004) How ideas spread: whose norms matter? Norm localization and institutional change in Asian Regionalism// International Organization, 2004. – 58(2), P.239–275.
12. Kivimäki, T. The long peace of ASEAN//Journal of Peace Research, 2001. – 38(1), P. 5–25.
13. Kohno M. East Asia and international relations theory//, International Relations of the Asia-Pacific, 2014. – 14(1), P.179–190.
14. Leifer, M. ASEAN and the Security of South-East Asia. London, New York: Routledge, 1989.
15. Rüländ, J. and Jetschke, A. 40 years of ASEAN: perspectives, performance and lessons for change//The Pacific Review, 2008. – 21(4), P.397–409.
16. Jones, D.M. and Smith, M.L.R. (2007) Making process, not progress: ASEAN and the evolving East Asian regional order// International Security, 2007. – 32(1), P.148–184.
17. Gilpin, R. War and Change in World Politics. 1st edn. Cambridge University Press, 1981.
18. Mearsheimer, J.J. The false promise of international institutions// International Security, 1994-1995. – 19(3), P.5–49.
19. Mitrany D. The functional approach to world organization//, International Affairs (Royal Institute of International Affairs 1944), 1948. – 24(3), P.350–363.
20. Keohane, R.O. After Hegemony: Cooperation and Discord in the World Political Economy. Princeton, NJ: Princeton University Press, 1984.
21. Johnston, A.I. What (If Anything) does East Asia tell us about International Relations Theory?// Annual Review of Political Science, 2012. – 15(1), P.53–78.
22. Tønnesson, S. What is it that best explains the East Asian Peace Since 1979? A call for a research agenda// Asian Perspective, 2009. – 33(1), P.111–136.
23. Acharya, A. The Making of Southeast Asia: International Relations of a Region. Ithaca, New York: Cornell University Press, 2013.
24. Narine, S. Forty years of ASEAN: a historical review//The Pacific Review, 2008. – 21(4), P.411–429.
25. Stubbs, R. The ASEAN alternative? Ideas, institutions and the challenge to "global" governance//The Pacific Review, 2008. – 21(4), P.451–468.
26. Tan, S.S. Rescuing constructivism from the constructivists: a critical reading of constructivist interventions in Southeast Asian security // The Pacific Review, 2006. – 19(2), P.239–260.
27. Deutsch, K.W. Security communities in International Politics and Foreign Policy. New York, NY: Free Press, 1961.
28. Adler, E. and Barnett, M.N. Security communities in theoretical perspective in Security Communities. Cambridge, NY: Cambridge University Press, 1998.
29. Kivimäki T. East Asian relative peace and the ASEAN Way// International Relations of the Asia-Pacific, 2011. – 11(1), P.57–85.
30. Solingen E. Southeast Asia in a new era: domestic coalitions from crisis to recovery//Asian Survey, 2004. – 44(2), P.189–212.

Надійшла до редколегії 01.12.15

И. Крупеня, асп.

Дипломатическая академия Украины при Министерстве иностранных дел Украины, Киев, Украина

ПРЕДПОСЫЛКИ ГАРАНТИРОВАНИЯ МИРА В СТРАНАХ ЮВА В СВЕТЕ НОВЫХ ТЕОРЕТИЧЕСКИХ КОНЦЕПЦИЙ

В статье рассматриваются факторы обеспечения мира в странах ЮВА в свете новых теоретических концепций. Анализ частоты конфликтов в период с 1950г. по 2001г. дает основания считать, что эффективность управления странами АСЕАН вопросами безопасности в ЮВА напрямую зависит от экономических показателей этих стран.

Ключевые слова: АСЕАН, геоэкономика, геополитика, Юго-Восточная Азия (ЮВА), "капиталистическая траектория", военизированные межгосударственные споры, политика экономической либерализации.

I. Krupeny, Ph. D. Student

Diplomatic Academy of Ukraine, Ministry of Foreign Affairs of Ukraine, Kyiv, Ukraine

PREMISES OF THE PEACE GUARANTEEING IN THE COUNTRIES OF SOUTHEAST ASIA IN THE LIGHT OF NEW THEORETICAL CONCEPTS

The article considers factors that guarantee the peace in the countries of Southeast Asia in the light of new theoretical concepts. The analysis of the frequency of conflicts in the period from 1950 to 2001 suggests that the effectiveness of management by ASEAN security issues in Southeast Asia depends on the economic performance of these countries.

Key words: ASEAN, geoconomics, geopolitics, South East Asia (SEA), "the capitalist trajectory", militarized interstate disputes, the policy of economic liberalization.